

Publikum fulgte interessert med i jurydebatten.

rettes mot dommeren som i liten grad tilsetter fri-
finnelse. Amerikansk
forskning viser at det ikke er
signifikante forskjeller på
bias hos lekfolk og fagjurist-
er i slike saker, sa stipendiat
Anders Løvlie.

Dørum skeptisk

Tidligere justisminister Odd
Einar Dørum var en av de
som var skeptisk til at man
kan sitte i en meddomsrett
og være fri. Han etterlyste
mer forskning og en egen
NOU om juryordningen.
Også Domstolsadministra-
sjonens leder Tor Langbach
var inne på den manglende
forskningen.

–Rettsossologi har sovet
søtt i 40 år. Juryens legitim-
itet har vært fallende de siste
årene, mye fordi folk flest

har funnet ut mer av hva
som skjer i juryens lukkede
rom. Nå tar juryen stilling til
mye komplisert jus. Vi vet
ingenting om hvorvidt jury-
en har forstått jussen, den
omfattende bevisbyrden og
ekspertenes ”kamp” i retten.
En begrunnelse er viktig
også for andre enn tiltalte,
og en begrunnelse vil være
viktig ved en eventuell gjen-
opptakelse. Jeg tror ikke at
et tilfeldig sammenrask av
folk kan skrive gode
begrunnelser. Dette er et fag,
og man kan fort gi støtende
elementer i en begrunnelse.
Tanken om et jurysekretariat
er en fallitterklæring, mente
Langbach.

Stortingspolitiker Anne-
Marit Bjørnflaten var invit-
ert for å redegjøre for hvor-
for Arbeiderpartiets stor-

tingsgruppe går inn for å
avskaffe juryen. Spørsmålet
skal endelig behandles på
Landsmøtet i april.

Lekmannselementet

–En meddomsrett med tre
fagdommere og seks lek-
dommere vil gi et stort lek-
mannselement samtidig som
at rettsikkerhetsgarantiene
ivaretas. En begrunnelse vil
gi et større fokus på rasjon-
elle argumenter og mindre
på magefølelse, og fag-
dommerne bør være med i
drøftelsene. Hovedbegrunn-
elsen for en jury er borte,
fordi folks autoritetsangst er
sterkt dalende, sa Bjørnflat-
en. –I Nokas-saken så vi en
fremoverlent jury som var
årvåken og som tok dette
med det største alvor. Med
en fagdommer i ryggen lener

man seg mer tilbake, fordi
man vet man har en fagper-
son bak seg, innvendte Ellen
Holager Andenæs.

Mer verdig

–Som advokat opplever man
ofte at det som skjer i en
Lagrett er mer verdig enn
det som skjer andre steder,
sa advokat Joar Berg Hen-
jum.

–Vi ser nå flere eksempler
på at ekspertstyre stadig blir
sterkere versus folkestyret.
Jeg kan ikke forstå at man
går inn for å avskaffe en
århundrelang institusjon
bare på grunn av denne
EMD-dommen, sa professor
Thomas Mathiesen.

–Som nemndleder i UNE
ser jeg nå hvordan nemnd-
medlemmene ser etter leder-
en, også ikke-verbalt. Da har
jeg ikke en gang på meg en
dommerkappe, og nemnd-
lederne er på grunn av
utvelgelsesprosessen jevnt
over mer oppegående enn
lekfolk i retten. Min konklus-
jon er at man skal være
sterk for å i møtegå domm-
erkappa, sa Abid Raja.
–Om man beholder juryen
vil jeg advare mot å utelate
flere sakstyper fra jurybe-
handling. Enten må vi tro på
juryen, eller så må vi ikke
tro på den, sa Bjørnflaten
som virket som å ha blitt litt
mer positiv til juryordningen
etter debatten, enn et par
timer tidligere.

Juryordningen har en lang tradisjon i
Norge, og man finner den nevnt i Gulatingslov-
en rundt år 1000 og Magnus Lagabøter i 1274,
men juryordningen kan ha hatt sitt utspring i
England eller ha blitt introdusert der av nor-
mannerne etter 1066.

■ I Norge ble juryen innført ved straffepro-
sessloven av 1887, og juryordningen ble opp-
rettholdt i straffeprosessloven av 22. mai 1981.
Siden straffeprosessloven trådte i kraft i 1986,
er det imidlertid foretatt en rekke endringer i
loven som har ført til sterk reduksjon i saker
som skal behandles med jury. Etter to-
instansreformen i 1995 skal lagmannsretten
som hovedregel settes med jury kun når det er
anket over bevisbedømmelsen under skyld-
spørsmålet og anken gjelder straff for forbryt-
else som etter loven kan medføre fengsel i mer

enn seks år. I andre ankesaker settes retten
som meddomsrett.

■ Til fellende kjennelse kreves at minst sju av
lagrettemedlemmene har svart ja på spørsmål-
et om tiltalte er skyldig. Kommer lagmannen
og de to andre juridiske dommere til den over-
bevisning at det ikke foreligger tilstrekkelig
bevis for at tiltalte er skyldig i samsvar med
lagrettens kjennelse, kan den beslutte at saken
skal behandles på ny for andre dommere. Ved
den nye behandlingen avgjøres skyldspørsmål-
et uten deltagelse av juryen. Det samme gjel-
der om tiltalte er kjent ikke å være skyldig, men
retten enstemmig finner det utvilsomt at han
er skyldig.

Kilder: Trygve Staff
foredrag mars 2009
Store Norske leksikon.

fakta